

til, at flige Takster allerede nu ikke ere ukendte i vor Lovgivning, idet f. Eks. Forordningen om Jordfællesskabets Ophævelse af 23de April 1781, næst at henvide de vedkommende til at forene sig med Landinspektørerne om Betalingen, satte Maksimumsbeløb for de enkelte Arbejder ved Udstyknngen, som ikke maatte overstiges. Takster for Landinspektører findes ogsaa i Bl. 10de November 1791 ang. Rivellation og Flodemaal, Bl. 20de September 1806, jfr. Bl. 7de Juli 1810 og Bl. 24de Juni 1817, ang. Betaling for Opmaalng og Udstyknng af Skove m. fl. St. At Landinspektørerne selv have følt Trang til saadanne Takster, fremgaar deraf, at den danske Landinspektørforening har ladet udarbejde en Række af Takster til Brug for Foreningens Medlemmer. Endnu skal henvises til, at man i Sverige har indført Takster for Landinspektører, der skulle gælde i Tilfælde, hvor Parterne ikke forud have truffet Afstale. En Foranstaltning som den her sidst omtalte turde vistnok ogsaa hos os vise sig hensigtsmæssig og kunde vente fra alle Sider at blive mødt med Tilfredshed, da den, uden at gøre Staar i den tilvante Frihed til at affordere forud om Betalingen, afstærer al Strid om dennes Højde, hvor forudgaaende Overenskomst ikke maatte være truffen.

Efter disse Bemærkninger om de formelle Udstyknngsregler — nogle andre mere specielle Bemærkninger fremkomme naturligt i Forbindelse med det følgende — skulle vi vende os til de reelle Udstyknngsregler.

Udstyknngslovgivningen — hvormed betegnes saavel Sammenlægnngs- som den egentlige Udstyknngslovgivning — mødes her med sociale og økonomiske Spørgsmaal af den allerstørste Betydning; det er ikke blot tekniske Vanskeligheder, det gælder om at overvinde, men hvad der her skal overvejes, er, hvad der af Lovgivningens Vej kan gøres for at tilvejebringe eller bevare den bedst mulige, o: den i social og økonomisk Henseende fordelagtigste og retfærdigste Fordeling af Jorden. Direkte kan selvfølgelig Udstyknngslovgivningen ikke virke noget i denne Retning; det er her andre Faktorer, hvorover Lovgivningen som saadan ikke er Herre, der skulle gøre sig gældende. Men indirekte kan Lovgivningen virke baade ved at sætte Stranker og ved at yde Lettelser, og Spørgsmaalet rejser sig da ogsaa her om, hvor Grænsen skal sættes for Lovgivningens Indgriben, og i hvilket Omfang des Medvirken gøres behov.

Det kan ved første Øjeblik synes at frembyde sig som den naturligste Ordning at aabne Afgang til fri Omsætning af Jorden som af en anden Handelsvare, og at Lovgivningens Opgave derfor maatte blive at lette denne Omsætning og kun at omgærde den med de Baand, der nødvendiggøres af Hensyn til selve Omsætningens Bertryggelse, altsaa til Ejendomsforholdenes Sikring, eller af Hensyn til Statens Tærv, Sikring af Skatter og Afgifter. Naar man aabner enhver Afgang til at sælge eller købe just saa meget Jord, som han i Betragtning af sine økonomiske og andre Øvner ønsker at blive af med eller at erhverve, og altsaa — med den nu nævnte Begrænsning — lader Jordens Udstyknng og Sammenlægning afhænge af Tilbud og Efterspørgsel i ethvert givet Øjeblik, vil man saa ikke herved erhverve den bedste Garanti for, at der bringes den efter Forholdene mest passende Fordeling af Jorden til Stede og det størst mulige Udbytte ud af Jorden, saavel som for, at Arbejderklassen til enhver Tid vil kunne faa sin Dybt til selv at erhverve Jord tilfredsstillet, at de dygtigere Elementer ville kunne forøge deres Befiddelser, naar de ønske det, og at Landbojstanden som Helhed vil løstes baade i moralisk og i økonomisk Henseende? Det var Betragtninger som disse, der i Begyndelsen af Aarhundredet førte til Gennemførelsen af den fuldstændige Udstyknngsfrihed i Preussien, men at denne ideelle Liberalisme ikke har svaret til Forventningerne, derom foreligger der i vore Dage adskillige Vidnesbyrd baade fra de østlige Distrikter, hvor de vanskelige Arbejderforhold for Størstedelen tilskrives Vanskeligheden ved at kaffe Arbejderne Jord, og fra de vestlige og sydbestlige Dele af Riget, hvor Klagerne lyde paa, at Manglen af en Udstyknng begrænsende Lovgivning har medført en vidt dreven Deling af Ejendommene, som har været en medvirkende Årsag til den store Fattigdom (jfr. Underbilag 3, Sp. 2827). Ogsaa i England klages der over, at den store Sammenlægnngsfrihed har vanskeliggjort Arbejderforholdene. Men hvad der navnlig bør fremhæves, naar Talen er om en Forandring i disse Forhold hos os, er det Brud, man herved vilde gøre med Traditionen i